

ЗДРАВИЕ

излиза два пъти въ мѣсецъ, на
всѣко 1 и 15 число.

Цѣната

на в. „Здравие“ съ испращанieto:
за година седемъ лева, за 6 мѣ-
сеца — четире лева, отдѣлний
брой — 30 ст.

Обявления

се приематъ съ плата по 30 ст.
за единъ редъ.

ЗДРАВИЕ**АБОНАТИТЪ**

въ гр. Варна се приематъ въ кни-
жарницата на А. В. Велчева.

Абонатитъ въ Княжеството се
адресиратъ направо до редакцията
въ гр. Варна.

Въ Источна Румелия
абонатитъ внасятъ спомоществова-
нията си (35 гроша, въ не въ
марки) на г. П. Карловскій
въ Пловдивъ.

ОБЩОДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВЪСТНИКЪ

PER NOSTEM AD LUCEM!

ОТЪ МРАКЪ КЪМЪ СВѢТЛИНА!

СЪДЪРЖАНИЕ: *Върху дезинфекцията. Отъ д-ра Ск. — Къмо въпросътъ за борбата срѣщу толерата. — Нѣколко думи върху отиката (край). Лѣкувание-то отъ триггери. — Първа помощъ при кръвотечение отъ носъта. — Мѣстна хроника: засѣданіе на карантиннийтъ съветъ. — Лѣкарска кореспонденция. — Слъсъ. — Метер. бѣльжеки. — Отъ редакцията. — Обявления.*

Върху дезинфекцията.

Отъ д-ра Ск. ¹⁾

Въ сегашно време за причина на заразителнитѣ епидемически болѣсти (скарлатина, тифъ, гнила жаба, шарка и др.) считатъ «бактеринитѣ», — едни особенни, крайно злосторни живи същества, които могатъ да се въдятъ и размножаватъ до безкрайностъ, но толкова пѣкъ мѣнинки, щото могатъ да се виждатъ само презъ силноувеличително стъкло (микроскопъ). Главниятъ источникъ на микроскопическитѣ паразити, които докарватъ заразителнитѣ епидемически болѣсти, сж самитѣ болни, хванати отъ тѣзи болѣсти: като се нампратъ на цѣли купища въ тѣлото на болниятъ, въ неговата кръвъ, тѣзи злосторни същества се нампратъ тѣй сжщо и въ разнитѣ му испразднения (въ черввнитѣ испразднения, въ плюнката, храчката, въ въздуха, що издхква и т. н. т.), и тава тѣ изъ тѣлото на болниятъ отиватъ и на всѣко околно, — на постелката му, на дрѣхитѣ, въ въздухътъ на стаята му, на подѣтъ, на стѣнитѣ и изобщо по всѣкитѣ предмети, които той упо-

трѣбва. Отъ тука злосторнитѣ паразити вече лесно се преселватъ въ тѣлото на здравитѣ чловѣкъ, и то ето какъ: богато вдхвате въ себе си въздухъ отъ стаята на болниятъ, когато употребяваме храната или питиетата, които се намиратъ въ тая стая и при разни други докоснувания до предметитѣ, на които се нампратъ бактеринитѣ; а като се преселятъ въ здравитѣ чловѣкъ, тѣзи паразити и у него бързо се развѣждатъ на громадни масци, и докарватъ му сжщата заразителна епидемическа болѣстъ, каквата е ималъ онзи боленъ, отъ когото сж произлѣзли. И така, въ случай на нѣкоя заразителна епидемическа болѣстъ, не само тѣлото на болниятъ, но и неговата стая, и нейнитѣ въздухъ, и всѣкитѣ предмети, които се нампратъ въ нея, ставатъ извори на зараза, ставатъ «заразени» — и си оставатъ таквись до тогасъ, до когато има въ тѣхъ и по тѣхъ бактерии; оставатъ до тогасъ заразени и зловредни, до когато не се подложтъ на основателна «дезинфекция» ²⁾, то естъ — до когато не бждѣтъ основателно очистени отъ находящата се по тѣхъ зараза. Пита се, какъ и съ що да се очистятъ заразенитѣ нѣща? Само едно обикновенно, даже твърдѣ старателно измиванне и изплакване на заразенитѣ предмети не е достаточнo, защото бактеринитѣ, по съ-

²⁾ Думата «дезинфекция» е латинска и означава — «очиставанне отъ заразата» — «унищожение на заразата». Тая дума произлиза отъ латинската дума «инфекция», която ще каже — «заразение».

всѣмъ нищожната си голѣмина, могатъ да се набиратъ (и дѣйствително се набиратъ) въ най-малкитѣ пукнатини и шупли, отъ гдѣто не могатъ се махна нито чрезъ мие-ние, нито чрезъ плакнатиѣ. Освѣнъ това, какъ да се очистятъ таквисъ нѣща, които не могатъ нито да се миятъ, нито да се плакнжтъ, — каквито сж, да кажемъ, мекитѣ мебели, кожухитѣ, картинитѣ, килимитѣ и др. т.? Понеже това е невозможно, то остава друго средство: таквисъ молепсани нѣща да се дезинфекциратъ така, щото бактериятѣ да бжджтъ убити на мѣстото сп, — гдѣто се намиратъ и отъ гдѣто не могатъ да се премахнжтъ чрезъ обикновеннитѣ способи, т. е. чрезъ промиванне и изплакнване. Таквасъ дезинфекция най-сгодно и лесно се извършва при помощта на въздухътъ. Всѣки, който чете, знае, че въздухъ има во всѣка празнина (кухина), во всѣка пукнатина, во всѣка дупка; той (въздухътъ) много лесно преминува презъ всѣка шупличка, — дори презъ таквисъ малки шуплици, които мжчно може да видѣ. За това ако смѣсимъ во въздухътъ нѣщо таквось, което е способно да убие бактериятѣ, и въ таквъ въздухъ да държимъ извѣстно врѣме заразенитѣ нѣща — мебелитѣ, дрѣхитѣ, постелкитѣ и пр., то този въздухъ, като влѣзе во всичкитѣ пукнатини и шупли на стѣнитѣ, таванътъ, подоветѣ (дюшметата) и на другитѣ нѣща, поставени въ стаята, ще да убие бактериятѣ вредъ, гдѣто се намиратъ, и така основателно ще очисти отъ заразата не само стаята, но и всичко, що се намира въ нея.

И така, отъ основателната дезинфекция се изисква да може да убие бактериятѣ вредъ, гдѣто сж се загниздили; и тая цѣль най-лесно се постига при помощта на таквъ въздухъ, който е способенъ да умъртви микроскопическитѣ паразити. А какъ да се придобие таквъ дезинфекцирующъ въздухъ? Много опити на съвременната медицинска наука сж доказали, че въздухъ, който е стопленъ (съ суха жаръ или съ горещи пари) до 110° по топлотърътъ на Целзия (или 90 градуса по топлотърътъ на Реомюра) може да умъртви бактериятѣ въ

нѣколко часа. Обаче този способъ е твърдѣ негоденъ да се употребява у дома: защото дребнитѣ нѣща, да кажемъ, ще можемъ да ги дезинфекцираме въ силно стоплена соба, или въ гореща баня, по съ едритѣ и товарнитѣ нѣща твърдѣ е трудно; а пѣкъ да се дезинфекцирова така стаята — това е още по-трудно. Освѣнъ това, другитѣ домашни потрѣби лесно могатъ да се повредятъ и развалятъ отъ дѣйствието на таквасъ силна горещина. Много по-сгодно и по-просто е да се дезинфекцирова чрезъ въздухъ, напоенъ съ нѣкаквъ химически съставъ, който е способенъ да умъртви микроскопическитѣ паразити. Таквисъ химически състави (дезинфекцирующи средства) има твърдѣ много: карболова киселина, терпентинъ (скипидаръ), кююртена киселина (витриолъ), хлорна варъ и много други. Но работата е тамъ, че не всичкитѣ тѣзи дезинфекцирующи средства дѣйствуватъ съ таквази сила и бързина, щото да се може въ късо време да се извърши основателна дезинфекция на едно голѣмо помѣщение съ всичкитѣ нѣща, които се намиратъ въ него.

Многобройнитѣ опити на лѣкаритѣ сж доказали, че най-силно и бързо дѣйствуватъ кююртената киселина и хлорътъ: въздухътъ, като е напоенъ съ кой-да-е отъ тѣзи два задушливи газа, умъртвява микроскопическитѣ паразити въ доволно късо време, та за това е съвсѣмъ сгоденъ за бърза и основателна дезинфекция на стантѣ и нѣщата, употребявани отъ нѣкой боленъ, хванжтъ отъ коя-да е заразителна епидемическа болѣсть. А кой отъ тѣзи два способа на дезинфекцията е по-сгоденъ за домашне употребяване — това се види отъ слѣдующето сравнение: 1) Хлорътъ, като дѣйствува много по-силно отъ кююртената киселина (витриолъ) — то и много повече, отъ колкото нея, разваля домашнитѣ нѣща, особенно нѣща отъ скжпи метали или боядисани съ нѣжни бои; а кююртената киселина, като дѣйствува малко по-слабо отъ хлорътъ, почти не разваля домашнитѣ нѣща, макаръ и съвсѣмъ да убива микроскопическитѣ паразити, — въ което можемъ да се увѣримъ отъ опитътъ, за който ще разскажемъ по-

нататък. 2) За да напълнимъ стайниятъ въздухъ съ хлоръ, когато има да правимъ дезинфекция, трѣба да имаме хлорна варъ и солна киселина (тузъ-руху), — двѣ средства, които се купуватъ отъ аптекитѣ, но сж доволно скъпи; а пъкъ за дезинфекция съ кюкюртена киселина при помощта на въздухътъ, изисква се само една сѣра (кюкюртъ), която се купува твърдѣ евтино; 3) За да получимъ кюкюртена киселина изъ кюкюртътъ, трѣба само да го запалимъ, и това е таквасъ проста работа, която може да извърши кой-да-е; а пъкъ получаването хлоръ изъ хлорната варъ и солната киселина е работа по-сложна, която изисква челоуѣкъ по-опитенъ; 4) Най-послѣ, неприятната миризма на хлорътъ остава въ стаята много по-дълго време, отъ колкото неприятната миризма на кюкюртената киселина. По всичкитѣ тѣзи причини дезинфекцията, извършвана чрезъ кюкюртено кадение е несравнено по-годна за домашно употребяване, особено въ тѣзи случаи, когато нѣма опитенъ челоуѣкъ, който да нагледва какъ се извършва и дали правилно отива дезинфекцията (напримѣръ — въ нѣкое село).

За да разберемъ, какво е дѣйствието на кюкюртеното окадяване, ние ще приведемъ слѣдующийтъ опитъ на Мелхаузена. Въ свѣсѣмъ затворена стая, голѣма около 5 $\frac{1}{2}$ кубич. сажена, той изгорилъ около една ока кюкюртъ и оставилъ стаята 7 часа затворена. Презъ всичкото това време въ съседнитѣ стап не се подушвало ни най-малка миризма отъ кюкюртъ; но щомъ окадената стая била отворена — изъ нея изкочили на възъ голѣми и гъсти облаци задушливъ газъ. Когато прегледали стаята и всичко, що се намирало въ нея, видѣли слѣдующето: дървеницитѣ, бактеринитѣ и другитѣ микроскопически паразити (дармоядни животни) въ пикочѣта, тѣй сжщо и микроскопическитѣ паразити въ водата («инфузоринитѣ») — всичкитѣ били мъртви; оставенитѣ въ стаята пѣща — огледала съ позлатени черчезета, бронзови собени (пещни) вратица, завѣси изъ синя вълнена материя — николко не се измѣнили.

Отъ този опитъ доста добръ се види, какъ силно дѣйствува кюкюртената киселина

върху бактеринитѣ и какъ малко разваля тя скжпитѣ домашни нѣща. Други опити на лѣкаритѣ ето що сж доказали: 1) 12-тъ часно окадяване съ кюкюртъ обикновенно е напълно достатъчно за основателна дезинфекция на заразенитѣ нѣща, стига да е употребено достатъчно количество кюкюртъ; 2) Ако се окадява не цѣлата квартира, а само стаята на болнийтъ, то въ съседнитѣ съ нея стап, челоуѣкъ може смѣло да стоп прѣзъ всичкото време на окадяването; трѣба само да се погрижимъ да запалимъ окадяваната стая добръ отъ всичкитѣ страни; 3) Слѣдъ свършването на дезинфекцията трѣба само да отворимъ прозорцитѣ и вратата — и газътъ, който се ѣ образувалъ отъ горѣянето на кюкюртътъ (кюкюртената киселина) излиза твърдѣ бързо, тѣй щото, скоро слѣдъ окадяването и силното провѣтрение на помѣщеннето, можѣтъ пакъ да захванѣтъ да живѣятъ въ него; 4) На домашнитѣ нѣща кюкюртената киселина забѣлѣзно вреди само тогасъ, когато окадяването се продължава твърдѣ дълго време; въ противенъ случай не се забѣлѣзва никаква вреда, или вредата е толкози малка, щото нѣщата можѣтъ свѣсѣмъ да се поправятъ съ незабавно очистване — истригване, обмиванне и провѣтряване; 5) По този сжщийтъ способъ всичкитѣ окадени нѣща лесно се освобождаватъ и отъ неприятната кюкюртена миризма.

(Край въ слѣд. брой.)

Къмъ въпросътъ за борбата срѣщу холерата.

Извличаме изъ в. «Новости» слѣдующето мнѣние на прочутийтъ проф. Ейхвалдъ въ Петербургъ по горнийтъ въпросъ:

Знайно е, че вредъ, гдѣто живѣятъ людѣе, намиратъ се гниющи извержения и разни сметове въ живѣлищата и близкитѣ около тѣхъ мѣста, но опитътъ доказва, че цѣли нации (народности) можѣтъ да живѣятъ близо до самитѣ си нечистотии и, тѣй да кажемъ, даже въ съприкосновение съ челоуѣческитѣ и животинскитѣ извержения, — както това е извѣстно, напримѣръ, относително нѣкои племена на Истоуъ — брѣзъ да се подлагатъ на опасността да заболѣятъ отъ нѣкои повални болѣсти, до когато не се

занесе въ тая срѣда една отъ тѣзи зарази, които намиратъ въ гниющитѣ органически вещества благоприятна почва за своето размножение. Обяснението на този фактъ съвременната наука го е намѣрила, като е доказала, че въ тѣзи случаи носителитѣ на заразата сѫ низшиятѣ организми, тѣй наричанитѣ «бактерии», които сѫ невъоружено око се не виждатъ, които живѣятъ въ разлагающитѣ се органически вещества и могатъ, при извѣстни условия, да се размножаватъ въ тѣхъ много бързо и до безбройностъ. Въ Европа гниющитѣ човѣчески извержения сами по себе никога не могатъ да дадатъ поводъ за поражение азиатска холера; обаче изверженията на нѣкой болень отъ холера, като се занесѣтъ въ гниющитѣ човѣчески нечистотии, могатъ да намѣрятъ въ тѣзи нечистотии благоприятна почва за размножение и распространение на холерната зараза. Дезинфекцията, т. е. разрушението на тая зараза, която се намира въ изверженията на поболѣнитѣ отъ холера, а тѣй сѣщо по дрѣхитѣ, постелкитѣ и другитѣ предмети, които сѫ зацапани съ холерни извержения, представлява се като легка и евтина работа, когато има да се извърши надъ отдѣлни лица, заболѣли отъ холера или надъ отдѣлни жилища. Но тая задача става неиспълнима, ако заразата е вече успѣла да се распространи въ страната, тѣй като тогасъ е неизвѣстно, гдѣ да се насочатъ дезинфекционнитѣ мѣрки. Изъ докладътъ, който казанитѣй профессоръ е опубликовалъ, вижда се, че споредъ смѣтката, която той направилъ, дезинфекцирането на изверженията, когато се употребятъ препорѣчанитѣ отъ него средства, ще коштува на всѣки човѣкъ около 10 ст. (20 пари) въ денонощието, а на 1 милионъ жители това ще коштува 100,000 лева всѣкидневни разходи. При това химическата дезинфекция може да достигне своятѣ цѣли само тогасъ, когато се извършва отъ надѣждни людие, приготвени за тая работа. Очевидно е, че нито едно правителство не располага нито съ парични средства, нито съ надѣждни лица, — двѣ нѣща необходими за извършването на подобни мѣрки относително къмъ цѣлото население. Ето защо ние не върваме въ успѣхътъ на дезинфекцията, като обща мѣрка, която има за цѣлъ да спре разлагането на всичкитѣ човѣчески и животински извержения, които се намиратъ около жилищата на една дадена мѣстностъ, а препорѣчваме «пазение на съвършенна чистота въ жилищата и общитѣ мѣста».

Споредъ нашето убѣждение, борбата противъ холерата не може да има успѣхъ, ако въ нея не вземе дѣйтелно участие обществото. Това участие не трѣба да състои само въ купуване дезинфекционни средства, които да предаваме на слугитѣ да ги изсипватъ въ заходитѣ, помийнитѣ и други ями, както тѣмъ сѣмне. Да

предаваме въ голѣми количества вещества, които силно дѣйствуватъ, даже отровни, въ рѣцѣтъ на незнаещи хора, — това е изобщо нежелателно. А като нѣма постояненъ надзоръ, то дезинфекционитѣ средства, поради своята цѣна, твърдѣ е възможно и да не отидатъ въ назначенитѣ си мѣста — въ заходитѣ, ямитѣ и др.

Най-главното средство за борение съ холерата ний виждаме въ старателното извършване на слѣдующитѣ три задачи: 1) Необходимо е, като се очаква холера, старателно да се очистятъ жилищата и околнитѣ имъ мѣста отъ всичкитѣ гниещи нечистотии и, въ холерно време, да се продължава изхвърлянето на послѣднитѣ на кола, колкото е възможно по-често; 2) за да се узнаятъ първитѣ случаи на холерата, необходимо е да се учреди старателенъ надзоръ по всичкитѣ мѣста, които се застрашаватъ отъ тая болѣстъ, по причина на прииждането изъ холернитѣ мѣста заразени болни или отъ донесането на нѣща, зацапани съ холерни извержения. 3) Щомъ холерата се появи въ една мѣстностъ, първитѣ случаи на заболѣване трѣба да се подложатъ на старателно наблюдение и да се зематъ мѣрки, щото изверженията на болнитѣ да не отиватъ въ общитѣ заходни мѣста, а въ едно най-късо време, старателно да се дезинфекциратъ, а тѣй сѣщо и дрѣхитѣ, постелкитѣ, подътъ, съдовѣтъ и въобще всичкитѣ предмети, които сѫ зацапани съ холерни извержения. Сѣщитѣ мѣрки трѣба да се зиматъ и относително болнитѣ, даже и да е сумнително че сѫ болни, стига да има поводъ за подозрѣние, че тѣзи болни сѫ се намирали въ сношение съ заразената мѣстностъ или съ донесенитѣ изъ нея нѣща, които могатъ да бѣдѣтъ носители на холерната зараза, напр., съ оцапани дрѣхи.

За изпълнението на тѣзи задачи изисква се особенъ немалоброенъ персоналъ, който да съзнава важността на посоченитѣ мѣрки и да е запознатъ съ способътъ на тѣхното изпълнение. Сѣщо, както въ мирно време се готвятъ съ организацията на войската за въ случай на война, необходимо е и при очакването на холерата, да се завзематъ съ организацията на дезинфекционни дружини.

Главната задача на градскитѣ и околийскитѣ управления, въ настоящето време, трѣба да състои не въ купуване дезинфекционни средства или въ устройството на нѣкакви си особени печи или котли за изгаряне и попарване на холернитѣ извержения, а въ подготовяне и обучаване, както трѣба, на санитаренъ персоналъ.

Нѣколко думи върху охтиката ¹⁾.

(Край).

Ако и да сме имали желание да говоримъ върху мъркитъ за предпазването отъ охтиката, то статията за хигиеническитъ конгресъ въ Хага освобождава ни отъ този трудъ. Въ миналитъ броеве на в. «Здравие» нашитъ читатели сж чели за мъркитъ на предпазливостта, които се препоръчватъ отъ медицинскитъ знаменитости. Намъ ни остава само да допълнимъ казанното съ общонзвѣстни за лѣкаритъ свѣѣти, които въ обществото, за жалость, не сж до тамъ познати.

Предпазване отъ охтиката значи — да поставимъ тѣзи лица, които иматъ наслѣдствено или придобито расположение къмъ охтика, които страдатъ отъ кашлица и грѣдоболъ, въ благоприятни за живѣние условия. Благоприятнитъ за животътъ условия указва науката хигиена и, разбира се, че подробно имъ описание не може да се очаква отъ настоящитъ редове. Тука искаме да кажемъ, че недостатъчна и несъобразна храна е общопризнатъ источникъ на охтиката и то по причина, че изнеможава организмътъ и го прави не способенъ да противодѣйствува на болѣститъ. Вече въ дѣтинството храната, състояща отъ лошаво млѣко, хлѣбъ, брашно и т. н. докарва възприемливостъ къмъ болѣститъ. На стр. 3, 9 и 20 на нашиятъ вѣстникъ е било показано, какъ да се хранятъ кърмачета (сугалчета) и за да не повтаряме, молимъ читателитъ си да си припомнятъ казанното. Сжщо таково вредно влияние има недостатъкъ отъ прѣсенъ въздухъ: доказано е, че гдѣто хората живѣятъ по-гѣсто, по-гѣсно, по-много въ една и сжща стая, тамъ по-вече върлува и охтиката. Въ градоветъ, въ затворитъ, въ училищата, гдѣто живѣятъ ученицитъ, въ възпитателнитъ приюти и т. п. тази болѣсть се срѣща по-често, отколкото по селата и у богати и свободни хора, които се ползватъ съ чистъ въздухъ, правятъ расходи или работятъ подъ открито небе. Селенитъ често се хранятъ много по-лошо, отколкото гражданитъ, нъ при това по-рѣдко се разболѣватъ отъ охтиката. Извѣстно е, че нѣкои работи (фабрични), при които работницитъ вдѣхватъ прахъ — отъ тютюнъ, жѣлѣзо, кремекъ, свинецъ и т. н. — докарватъ, подиръ дълго или скоро време, болѣститъ на бѣлийтъ дробъ, въ това число и охтиката. Исклучение прави само вдѣхването на прахътъ отъ кюиюръ, който, макаръ и да причинява кашлица, нъ никога не докарва охтика. — И тѣй добрата храна и чиститъ въздухъ сжставляватъ най-

важни условия за предпазване на чело-вѣка отъ охтиката.

Като се основаваме на казанното въ миналитъ броеве относително специалното предпазване отъ охтиката, можемъ да преминемъ къмъ въпросътъ: какво нѣщо е охтиката? Ти е болѣсть на бѣлийтъ дробъ, вслѣдствие на която послѣднийтъ се разваля, тѣканята му се унищожаватъ, образуватъ се дупки или пещери (каверни), напълнени съ вонѣща материя и гной. Постепенното унищожаване на бѣлийтъ дробъ извиква тукъ-тамъ кръвоизливане (храчане съ кръвъ), малокровие, изгубване на охотата къмъ ѣденне, а разрушителниятъ процесъ въ бѣлийтъ дробъ се съпровожда съ кашлица, трѣска, сжргютъ и често испытыване, които още по-вече изнемощаватъ болниятъ и го каратъ медлено и сигурно къмъ гробътъ. Не всѣка една кашлица, даже ако трае много години, е признакъ на охтиката; не всѣка една болка или бодѣжъ въ грѣдитъ е началото на тази болѣсть; даже не всѣко едно кръвохрачане и страдание на бѣлийтъ дробъ сжставлява охтиката, — не, всичко това е особено нѣщо, съ особено име и особито течение; нъ чело-вѣкъ, който страда отъ това, може да получи охтиката и трѣба во време да взема мърки за избавлението си отъ тѣзи болѣсти.

Върваме, че най-интересниятъ за читателитъ въпросъ е: може-ли охтиката да се излѣчи? Въ старо време лѣкаритъ вървали, че може; нъ работата е, че тѣ тогава не отличаваха добръ охтиката отъ другитъ болѣсти на бѣлийтъ дробъ. При всичката голѣма смъртностъ отъ охтиката, има достовѣрни факти, че тя по нѣкогашъ се излѣкува. Трѣба да исповѣдаме, че медицината не знае нито единъ вѣренъ лѣкъ срѣщу тази болѣсть; нъ лѣкуването се заключава въ подобрението силитъ на болниятъ, въ намаляването на трѣската, въ спирането на кръвохраченето и т. н. т. Понеже сега по-близо и по-вѣрно се познава охтиката, то трѣба да се очаква, че въ най-скоро време ще се изнамеритъ лѣкъ и срѣщу нея, сжщо както имаме вѣрни средства противъ блатната трѣска, ревматизмътъ, глиститъ и проч.

Има хора, особено млади, които, като чуватъ за охтиката, предполагатъ, че страдатъ отъ нея; нъ трѣба да знаятъ, че никой не може да бѣде сѣдня върху себѣ си, никой не може да познае у себѣ си да-ли е охтичавъ или не? Даже лѣкаритъ, които страдатъ отъ тази болѣсть, често се лѣжатъ и увѣряватъ, че я нѣматъ; а пѣкъ други се мислятъ за охтичави, когато не сж таквись. Мераклия-человѣкъ, който си приписва разни болѣсти, е несносенъ за обществото; нъ и безгрижно отнасяние къмъ здравето си, къмъ всичкитъ тѣзи условия, които легка-по-легка го развалятъ, е престѣпление къмъ себѣ си и къмъ обществото.

¹⁾ Здравие, стр. 70 и 79.

Съзвучающитѣ признаци показватъ расположе-
нието къмъ охтиката: нѣжно тѣлосложение, тѣсни
грѣди, често дишание, сърдцебиение при най-
малкитѣ работи, често кръвотечение отъ носѣтъ,
сипкавъ гласъ, тежестъ и притѣсняване въ
грѣдитѣ, особена блѣдностъ или червенина на
кожата, неправиленъ растъ, недостатъчно раз-
виване на грѣдния кошъ и преждевременна
полова зрѣлостъ. Който страда отъ таквось,
нѣма право да мисли, че има вече охтика, нѣ
задълженъ е да се съвѣтва съ лѣкарѣтъ за отст-
раняване на единъ или нѣколко отъ тѣзи при-
знаци. При това често се изисква, щото таквизи
хора да промѣняватъ мѣстожителството си, за-
ниманието или работата си, да употребяватъ
друга храна, да водятъ други редъ на живо-
тътъ, — различни наставления за всѣкий от-
дѣленъ случай.

Колкото се отнася до климата за грѣдни бол-
ни, то той не трѣба да бѣде строгъ и студенъ,
нито премѣнливъ, защото подобни хора сѣ
тъврдѣ чувствителни къмъ измѣненіята на вре-
мето. Доказано е, че влажниятъ студъ дѣйст-
вува най-предно върху здравіето ни; за това
мѣста, не защитени отъ влажнитѣ западни и
студенитѣ источни вѣтрове, се считатъ за не-
здрави. На стр. 70 ний сме говорили върху зна-
чението на балканиститѣ мѣста за грѣдни болѣ-
сти и можемъ само да прибавимъ, че за охти-
чави вече болни, които се намиратъ въ силно-
раздразнено състояние, балканиститѣ въздухъ
много пати по-вече вреди, отколкото да прина-
ся полза.

Изборѣтъ на къщата, въ която ще живѣе
грѣдниятъ боленъ, храната му, занимаването
и т. н. — всичко това не е нѣщо особено за
него, а съставляватъ общи правила, при па-
зието на които процвѣтѣва здравіето. Върху
това ний сме говорили и ще говоримъ много
пати — по различенъ поводъ и отъ разна страна.
Тука само напомняме за голѣмото влияние на
тѣзи условия за предварване на охтиката.

Отъ опитъ знаемъ, че охтичави болни, щомъ
влѣзатъ въ нѣкоя болница, бързо се прибли-
жаватъ къмъ гробѣтъ. И то за това, че бол-
ницитѣ на всѣкадѣ, а особено у насъ, не се
отличаватъ съ нуждитѣ хигиенически условия,
а лѣкуваніето на охтиката състои само отъ
прекалено изпълнение на здравословнитѣ пра-
вила. Именно за това въ нѣкои държави сѣ
направени за охтичави особени болници, ко-
ито се отличаватъ съ роскошно устройство и
всичкитѣ необходими приспособления. Ний, като
нѣмаме още добри направени общи болници,
не можемъ даже и да мечтаемъ за специални
болници. Не трѣба да се чака подобно нѣщо и
отъ правителството, което е претоварено съ
разни нужди по всичкитѣ клонове на управле-
ніето. Обществото трѣба само да си пази здра-
вieto и може, съ парични пожертвования — всѣ-

кой като дава по малко — да си направи двѣ-три
климатически станции за охтичави
болни. Нѣмаме сега предъ видъ да разискваме
подробно върху устройството на подобни бла-
готворни учреждения, за които имаме въ дру-
ги държави готови вече образци; нѣ искаме да
распространимъ мисльта, че частната благотво-
рителностъ трѣба да дойде на помощъ на тѣзи
нечастни, на които, още въ началото на охти-
ката, може да се помогне съ надлежнитѣ здра-
вословни условия за животъ и разумната лѣ-
карска помощъ въ създаденитѣ отъ обществото
климатически станции.

Лѣкуваніето отъ трихини.

На читателитѣ на в. «Здравіе» е вече
извѣстно за особенниятъ видъ паразити —
трихини, които се намиратъ въ свинското
мѣсо. Тѣзи трихини се виждатъ въ мѣсото
като малки бѣли точки, а презъ микроско-
пѣтъ, при уголѣмяване въ 50—70 пѣти,
се виждатъ като навити (спирали) и заклю-
чени въ особенни ципи. Щомъ човекъ ги
приема съ сурово мѣсо (бутове (ѣмбони),
суджуги, папеници и проч.), тѣ въ стомахѣтъ
му изгубватъ ципитѣ си, размножаватъ се и
се разпространяватъ въ мускулитѣ (мѣсото)
на човекъ. Болѣстнитѣ явления отъ тѣзи
трихини се показватъ въ блюванія, сюр-
гюнтъ, болѣжки въ мускулитѣ, сипкавъ гласъ
и отичане на кожата. Всички тѣзи явления
се показватъ по-рано или по-късно, съот-
вѣтственно съ количеството на приетитѣ
трихини и размножаваніето имъ.

Тѣй като до сега не е имало никакъвъ
вѣренъ лѣкъ срѣщу трихинитѣ, които попа-
датъ въ човекъ, то заслужава да се опитва
средството, което се препорѣчва въ най-по-
слѣдне време срѣщу тази болѣсть. Това сред-
ство е глицеринѣтъ, който се приема
всѣкий часъ по една чорбяна лажица. Въ
сжщо время се препорѣчва сухо ѣденіе,
пиење много ракия и конякъ, нѣ не вода.
Такава диета спомага, щото болятѣ да
изгубва изъ тѣлото си много вода, презъ
което се унищожаватъ и не могатъ да се
развиватъ трихинитѣ.

Въ заключение съобщаваме единъ случай
на изцѣряване отъ трихинитѣ съ помощта
на глицеринѣтъ.

При докторъ Merkel се явилъ единъ фабрикантъ отъ други градъ (Friedberg in Hessen), който му донесалъ едно парче суджукъ, съ молба да издари, има ли въ него трихини или не? Фабрикантътъ съобщилъ, че като заминавалъ отъ къщата си, взелъ съ себѣ си суджукъ, отъ който изѣлъ, преди 20 часа, едно парче; въ този градъ го чакала телеграмма отъ близкия му, да не ъде суджукътъ, защото съдържа трихини. Изследването на въпросния суджукъ показало, че той съдържа много живи трихини. Болниятъ на часа се е приелъ въ болницата, гдето му дали едно силно очистилено; въ изпразненята можали да намърятъ трихини безъ пипи. Като турилъ болниятъ на слаба и суха диета, докторътъ му назначилъ чисти глицеринъ, всъкий часъ по една чорбяна лажица; освѣнъ сухостъ въ устата и жажда, болниятъ не осѣщалъ нищо лошо. По-диръ три дена болниятъ изѣздалъ отъ болницата и, слѣдъ нѣколко недѣли, съобщилъ писмено, че си останалъ здравъ; между това другитъ хора, които били у дома си суджуци отъ сжщото свинско мѣсо, претеглили сериозни болѣсти. На основание горното докторъ Меркелъ мисли, че глицеринътъ е действителенъ лѣкъ срѣщу трихинитъ и може да се приема въ голѣмо количество.

При нѣманието на други вѣрни лѣкове срѣщу тази страшна болѣсть, счетохме за дългъ да извѣстимъ читателитъ си за това средство, което сега се предлага отъ докторитъ срѣщу трихинитъ.

Първа помощ при кръвотечение отъ носътъ.

Кокалитъ на носътъ сж най-тънки отъ всичкитъ кокали на човѣкътъ и иматъ много дупки; тѣ иматъ на-около тъканъ, като гъби, която се напълнява съ огромно количество кръвъ. Последната служи за стоплюване на въздухътъ, който презъ носътъ минава въ бѣлиятъ дробъ; освѣнъ това тя поддържа течноститъ въ носътъ, които се образуватъ отъ многобройнитъ желѣзи и които държатъ носътъ винаги въ влажно състояние, необходимо за да работи обоняннето.

Това устройство на носътъ обяснява, защо така често се срѣщатъ кръвотечения отъ носътъ. Рѣдко се случва, щото кръвотечението отъ носътъ да докара смъртъ; въ чести кръвотечения изнемошаватъ човѣка, като служатъ за причина на малокръвието му.

Първа помощ при подобно кръвотечение е — да запуши болниятъ на 5—10 минути носътъ си и да наведе главата си чакъ до между колѣнитъ си. Ако това не стига за спиранието на кръвята, то трѣба да се запуши носътъ добръ и дълбоко съ сухъ помукъ, който да стонъ 24 часа. При незначително кръвотечение добръ е да смятра болниятъ уцетъ съ вода или стипчава вода (една голѣма лажица прахъ отъ стипци на 100 драмма вода).

Упорититъ кръвотечения по-нѣкогашъ зависятъ отъ буци (полипи) въ носътъ и изискватъ особена лѣкарска помощъ.

Мѣстна хроника.

Варненскитъ карантиненъ сѣвътъ, въ послѣдното си засѣдание, рѣши да се преглѣждатъ патнитъ и вапоритъ, които доаждатъ въ Варна отъ испанскитъ пристанища. За пастие, вапори отъ тѣзи мѣста твърдѣ рѣдко доаждатъ

да въ Варна и, въ всѣкий случай, вече очистиени въ Цариградъ. Сѣвътътъ възложи на Варненскитъ градскитъ кметъ г. Ангелова и градскитъ докторъ г. Апостолова да изработятъ единъ планъ за предпазването отъ холерата и за борбата съ нея въ градътъ, а на предсѣдателя на окръжната комисия г. Демирджева и околийскитъ докторъ г. Окса — въ околията. Ний ще съобщимъ на читателитъ си приетитъ отъ карантиннитъ сѣвътъ мѣрки, които ще се представятъ на разсмотрѣние на висшата власть. —

Лѣкарска кореспонденция.

Г-ну Д. въ Дубница. — Болѣститъ на сърдцето или на бѣлия дробъ не е възможно да се познаятъ заочно; обърнете се къмъ Вашиятъ докторъ.

№ 135, въ Лѣсковацъ. — Отъ описанието Ви може да се заключи, че Ви не сте здрави; опредѣлението на болѣстьта си трѣба да предоставите на лѣкаръ Ви. Въ всѣкий случай, при разстроено здравие, по добръ е да напустите за нѣкое време (година) учението си и да живѣете въ нѣкое бакалнито и гористо село. —

С М Ъ С Ъ.

— Софийскитъ градскитъ ветеринарни лѣкаръ г. Хелховскитъ обърналъ внимание, че касапитъ употребяватъ много вредителния начинъ надуване на мѣсото съ уста, особенно мѣсото на младитъ добичета. Тѣй като чрезъ подобно надуване на мѣсото може да се предадатъ на покупателя различни болѣсти (сифилисъ, охтика, гнила жаба и пр.) които развалятъ сладкостъта му и неговия вкусъ, то Софийскитъ кметъ г. Пѣшовъ е издалъ приказъ, съ който строго се запрещава на мѣсопродавцитъ надуването съ уста на продаваното отъ тѣхъ мѣсо; надуване на мѣсото може да се върши само съ надувателенъ мѣхъ. — Струва ни се, че подобно запрещение откогъ е било издадено отъ нашиятъ медицинскитъ сѣвътъ; нѣ само сега видимъ, че то се прилага на практика поне въ столицата. Дано и другитъ градски управления да послѣдватъ този добръ примѣръ!

— Съобщаватъ ни, че по край другитъ въпроси, разглѣдвани въ сесията по училищнитъ работи въ Силистренскитъ учебний окръгъ, предложено се и се приело единогласно, щото всичкитъ училищни настоятелства да се задължатъ съ приеманне на вѣстницитъ «Здравие» и «Домашинъ», а учителитъ, въ празничнитъ дни, да събиратъ селското население въ училищата и да имъ прочитатъ статии отъ тѣзи вѣстници.

≡ Отъ отчета на английското статистическо управление се вижда, че презъ миналата година на всѣка една хиляда жители въ Англия сѣ умрѣли 19 человекѣ,—толкозъ, колкото и за послѣднитѣ 3 години. Тази малка смъртностъ въ течението на 4 години доказва, че най-малко 213,000 человекѣ сѣ се спасили отъ смъртъ—благодарение на разумнитѣ санитарни мѣрки, които сѣ намалили заболѣванията и смъртността. —

И Паразителенъ е тозъ физиологически фактъ, че най-извѣстнитѣ писатели и писателници умиратъ повечето пѣти бездѣтни. —

≡ Г. Барнумъ, извѣстний кралъ на рекламитѣ, напечаталъ една книга подъ заглавие: «Искусство за печеление на пари». Авторътъ е сега 70 годишенъ старецъ. Своего голѣмо богатство той е спечелилъ отъ разни стоки, нѣ винаги расхвалени сѣ рекламитѣ му. Нѣ освѣнъ това, той е ставалъ и администраторъ и издатель на газети, нѣ дѣлата сѣ е водилъ умно и честно. Въ книгата сѣ г. Барнумъ доказва, че най-главното нѣщо за успѣхъ е здравие. Той дава особено значение въ търговията на обявленията; той казва: «който прѣдлага на публиката нѣкаква си стока, пзобщо каквото и да било, той е длъженъ прѣди всичко да се постараетъ што прѣдмѣтитѣ, които прѣдлага, да бѣдѣтъ добри. Ако има надѣжда, че нѣщо повече и повече ще се търси, то и тогаша не трѣба да се мълчи, а на противъ трѣба да се распространява извѣстие, че тази стока, това нѣщо, се намира въ еди-кое си мѣсто. Каквито съкровища и да има человекъ, той нѣма да извлѣче отъ тѣхъ никаква полза, ако никой не знае за тѣхното смѣстувание. Най-удобно и най-полезно е да се публикуватъ обявления въ вѣстниците. И за това трѣба да се напечата до колкото е възможно повече обявления въ вѣстницитѣ за нѣщо, което се продава. «Който сѣе, той и жъне». Въ заключение г. Барнумъ казва, че основата на всички човѣчески дѣйствиа трѣба да бѣде честността.

Метереологически бѣлѣжки.

Отъ 1 до 15 Юлий 1885.

Среднето число на барометра 75.4; средната температура край морето +29° Ц., най-голѣмата +42.5' (въ 10 часа сутрѣнта, на 7 Юлий). Вѣтрове: на 4—3., 5., 10 и 14—СИ. Дъждъ, падна на 5, 6, 10 и 14 Юлий въ малко количество. —

ОТЪ РЕДАКЦИЈАТА. I. Гг. абонатитѣ, които сѣ получавали до сега в. «Здравие», нѣ още не сѣ испроводили спомоществованията сѣ, се умоляватъ: 1) да изпълнятъ задълженията си или 2) да проведатъ обратно всичкитѣ получени до сега броеве. Въ противенъ случай ще бѣдемъ принудени да напечатаме въ 16 брой имената на тѣзи абонати, които сѣ порѣчали направо или чрезъ други лица да имъ се испраща «Здравие», за което до сега не сѣ заплатили.

II. Молимъ онѣ гг. абонати, които иматъ излишенъ 2 брой на в. «Здравие» (15 Януарий 1885) да ни го испратятъ, защото имамъ нужда отъ него. —

III. Гг. абонатитѣ, които сѣ предплатили за първитѣ 6 мѣсеца, се умоляватъ да внесѣтъ предплатата сѣ за второто полугодие, што испращанieto на вѣстника да слѣдва редовно.

IV. Записването на в. «Здравие» се продава; новитѣ абонати ще получатъ всичкитѣ излѣзнали до сега броеве.

ОБЪЯВЛЕНИЯ.

ДОЛУПОДПИСАННИЙ ПРИЕХЪ ВЪ УПРАВЛЕНИЮ Сѣ

аптеката на П. Сухоръ въ Варна

и купихъ прѣсни медикаменти отъ най-добро качество. — Всичкитѣ порѣчки се изпълняватъ внимателно и акуратно.

В. К. КАСПРИЦКИЙ.

(2—3)

Излѣзи отъ печатъ книжката:

Общодостѣпни свѣдения върху

СИФИЛИСЪТЪ (френга)

и мѣрнитѣ за предпазване отъ него.

СЪДЪРЖАНИЕ: Нѣколко думи върху проституцията. Отъ д-ра Б. А. Окса. — Сифилисъ. Отъ д-ра Н. Петрова. — Влиянieto на сифилиса върху намаляването на населението. По Фуриле. — Лѣкуване отъ сифилисъ. Отъ д-ра С. В. Грингорова. — Предпазване отъ сифилисъ. Отъ д-ра Б. А. Окса. —

Цѣната на тази книжка е два гроша (40 стотинки), които могатъ да се испращатъ въ Варна, до редакцията на в. «Здравие» съ пощенски марки. За книжкитѣ отстъпка 20%.